

Anton Vos ziet voedselbos als maatschappelijk verdienmodel

‘Natuurvoedselbos ontwikkel je ook voor achterkleinkinderen’

De een ziet het voedselbos als een kansrijk verdienmodel. Voor een ander is het voedselbos een ontmoetingsplek, waar je (ook) de ingrediënten voor jouw maaltijd oogst.

Anton Vos ontwikkelt een derde variant: de natuurvoedselbossen. ‘Zelfredzame’ voedselbossen, die zichzelf in stand houden en waar je probleemloos maandenlang kunt wegblijven zonder dat daarmee belangrijke oogst verloren gaat. “De meeste bossen zijn pas echt prachtig als ze honderd jaar oud zijn”, zegt Vos. “Als je een natuurvoedselbos ontwikkelt, doe je dat dus ook voor de volgende generaties. Voor jouw achterkleinkinderen.”

De in Huijbergen geboren en getogen Anton Vos is de zoon van een agrariër. Waar zijn broer het melkveebedrijf van zijn ouders overnam, koos Vos ervoor om bosbouw te gaan studeren. “Ik ben altijd geboeid geweest door planten en dieren, voedselproductie en het plaatsen van een omgeving in een historische, maatschappelijke en ruimtelijke

context.”

Tegenwoordig heeft Anton Vos een eigen bosbouwkundig adviesbureau (Bosadvies) en runt hij samen met zijn echtgenote de zorgboerderij ‘t Huisven in Heeze.

Ruim vijf jaar houdt Vos zich ook bezig met het ontwikkelen en beheren van voedselbossen. “De voedselbossen die ik aanleg en beheer hebben op de eerste plaats een maatschappelijk verdienmodel. Je wilt, binnen ecologische kaders, een boterham kunnen verdienen, maar ondertussen ook de maatschappelijke thema’s van elke tijd dienen. Nu zijn thema’s als zoetwateropgaaf en klimaatadaptatie belangrijk, de politieke thema’s over 50 of 100 jaar kennen we uiteraard nog niet”

Zelfvoorzienend

“De ontwerpen van de voedselbossen die ik aanleg zijn heel schetsmatig”, zegt Vos. “Door het juist niet op voorhand te veel in te kaderen, geef je de natuurlijke ontwikkeling van het bos de ruimte. Het kost juist veel tijd en geld om strak omliggende plannen steeds te moeten bijsturen omdat de natuur zich net iets anders ontwikkelt dan jij had voorzien. Waarom veel voedselbosbouwers daar dan toch voor kiezen? Omdat ze liefst al op korte termijn resultaat willen zien. Ze willen snel kunnen oogsten en controle houden. Vanuit natuuroogpunt heb ik er een andere visie op. Ik geloof meer in de zelfredzaamheid van bossen. Zelfs als ik er -pak ‘m beet- vier jaar niet kom, blijven de soorten die er eerder zijn geplant zich ontwikkelen en verbeteren ze het prille bosecosysteem. De ene soort gaat niet domineren over alle anderen. Er blijft een mozaïek van bomen en struiken bestaan.”

Pilot

Sinds 2020 heeft Anton Vos, als onderdeel van een pilot (‘Grond voor Voedselbossen’) van Groen Ontwikkelfonds Brabant, 2 hectare grond in Putte gegund gekregen, om zijn idee

Driedeling in voedselbossenlandschap

Anton Vos ziet een driedeling in het voedselbossenlandschap:

1. **Het boerbos.**
Voedselbosproductie is daarbij het hoofddoel. Om die reden worden de inrichting en het beheer van het voedselbos zo efficiënt mogelijk uitgevoerd. Je moet snel en eenvoudig kunnen oogsten. Bovendien wordt vaak gekozen voor productieve rassen, zowel inheems als uitheems, die passen bij de groeiplaats;
2. **Het publiekvoedselbos.** Vos noemt ze ook wel ‘voedselbostuinen of voedselparken’, de vaak gezamenlijk opgezette voedselbossen die vooral maatschappelijke doelen dienen zoals elkaar ontmoeten, inspiratie opdoen of dagbesteding bieden aan cliënten. In publiekvoedselbossen is de soortenkeuze vaak divers en de infrastructuur belangrijk;
3. **Het natuurvoedselbos.** Een voedselbos dat een volledig bosecosysteem imiteert. De sterke nadruk op natuur gaat vaak ten koste van opbrengst en maakt de oogst ingewikkelder. In natuurvoedselbossen worden zoveel mogelijk inheemse soorten geplant.

“Het ene is niet beter dan de ander. Afhankelijk van je doelstelling en uitgangssituatie kun je in meer of mindere mate op een variant afstemmen.”

voor het natuurvoedselbos ‘Onder den Tooverberg’ tot uitvoering te brengen. Vos is inmiddels begonnen met de aanplant van

onder meer populieren, elzen, kersen, berken en lijsterbessen, om zo snel het gewenste bosklimaat te kunnen realiseren.

Opvallend is de vorm van zijn natuurvoedselbos. "Ik heb gekozen voor een bos in de vorm van een eikenblad. Diverse fruitsoorten worden rijgewijs geplant als een nervenstructuur van een blad. Rondom het blad ligt de boskern van struiken en grote bomen, die gedijen in een meer gesloten bosklimaat. Zoals hazelaars, noten en kastanjes. De lobstructuur van het blad breekt de wind en houdt de warmte in het bos. Daardoor worden warme zomers eerder een vriend van het bos dan een vijand." De inrichting wordt zo vormgegeven dat binnen 20 jaar op het perceel de natuurwaarden al lijken op wat je in natuurbossen en bosreservaten ziet. In Putte worden zo het leefgebied van onder meer de zwarte specht en de wespandief verbeterd. Op langere termijn kan het bos naast voedselteelt ook kwaliteitshout voortbrengen. De natuurvoedselbossen zijn in opkomst, merkt Anton Vos. Zijn bosbouwkundig adviesbureau krijgt steeds vaker verzoeken om mee te denken over de aanleg van natuurvoedselbossen.

Vos helpt niet alleen bij de aanleg ervan, maar hij beheert ze ook, in zowel Brabant als Limburg.

Voor wie is de aanleg van natuurvoedselbossen interessant? Vos: "Op de eerste plaats voor landgoedeigenaren gemeentes en terreinbeherende organisaties, die hun bossen robuuster willen maken en streven naar meer klimaatbestendigheid en/of brede bosranden willen creëren. Maar ook voor boeren die hun bedrijf willen omvormen en een deel van hun grond voor iets anders willen bestemmen. Natuurbeheer en rendement kunnen hand in hand gaan."